

Inrichting en beheer voor poldervissen

Veldwerkplaats laagveen & zeelei en rivierenlandschap -
Doelgericht Natuurbeheer

Fabrice Ottburg
26 augustus 2008

Inhoud

- Waarom aandacht voor vissen in polders?
- Aanknopingspunten voor kwaliteitsverbetering
- Knelpunten in polders
- Oplossingen
 - Duikerbuis als voorbeeld knelpunt voor vissen
- Anders beheren, hoe?

In Nederland 300.000 – 400.000 km sloten in agrarisch landschap. Vaak in beheer bij boeren

→ haarvaten van ons watersysteem c.q. fijmazige GBDA (Groen Blauwe-dooradering)

Kwaliteits verbetering sloten...

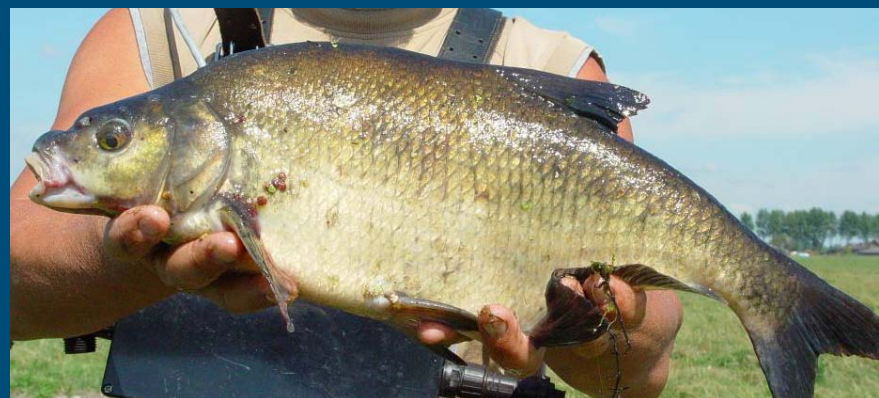
Waarom?

- Instandhouding biodiversiteit in agrarische gebieden
- Bescherming soorten en soortgroepen
- Vergroten voedsel aanbod voor moerasvogels (Purperreiger, Zwarte Stern)
- Grotere diversiteit flora (oever- en waterplanten)
- Meer insecten (o.a. Dagvlinders, Libellen & Juffers)
- Meer zoogdieren (Waterspitsmuis, Noordse woelmuis)
- Meer Amfibieën
- Meer vissen

Aanknopingspunten voor kwaliteitsverbetering...

- Agrarisch sector (agrarisch natuurbeheer)
 - Groen Blauwe-dooradering
 - Aansluiten bij slootkantpakketten (SAN)
 - Nieuw SAN-pakket voor slootbeheer ontwikkelen
- Koppeling met de doelstellingen van waterschappen
 - Kader Richtlijn Water (KRW)
 - Combinatie met waterberging
 - Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen
 - Natura 2000
- VBC's
- Beleid
 - Habitatrichtlijn
 - EHS (GBDA)
- Fraaier landschap

Dichtgroeien / onderhoud

Dichtgooien van sloten

Connectiviteit - verbindingen

Connectiviteit - verbindingen

Verandering landgebruik – opkomst maïs

Verrijking – eutrofiering

Watergebruik

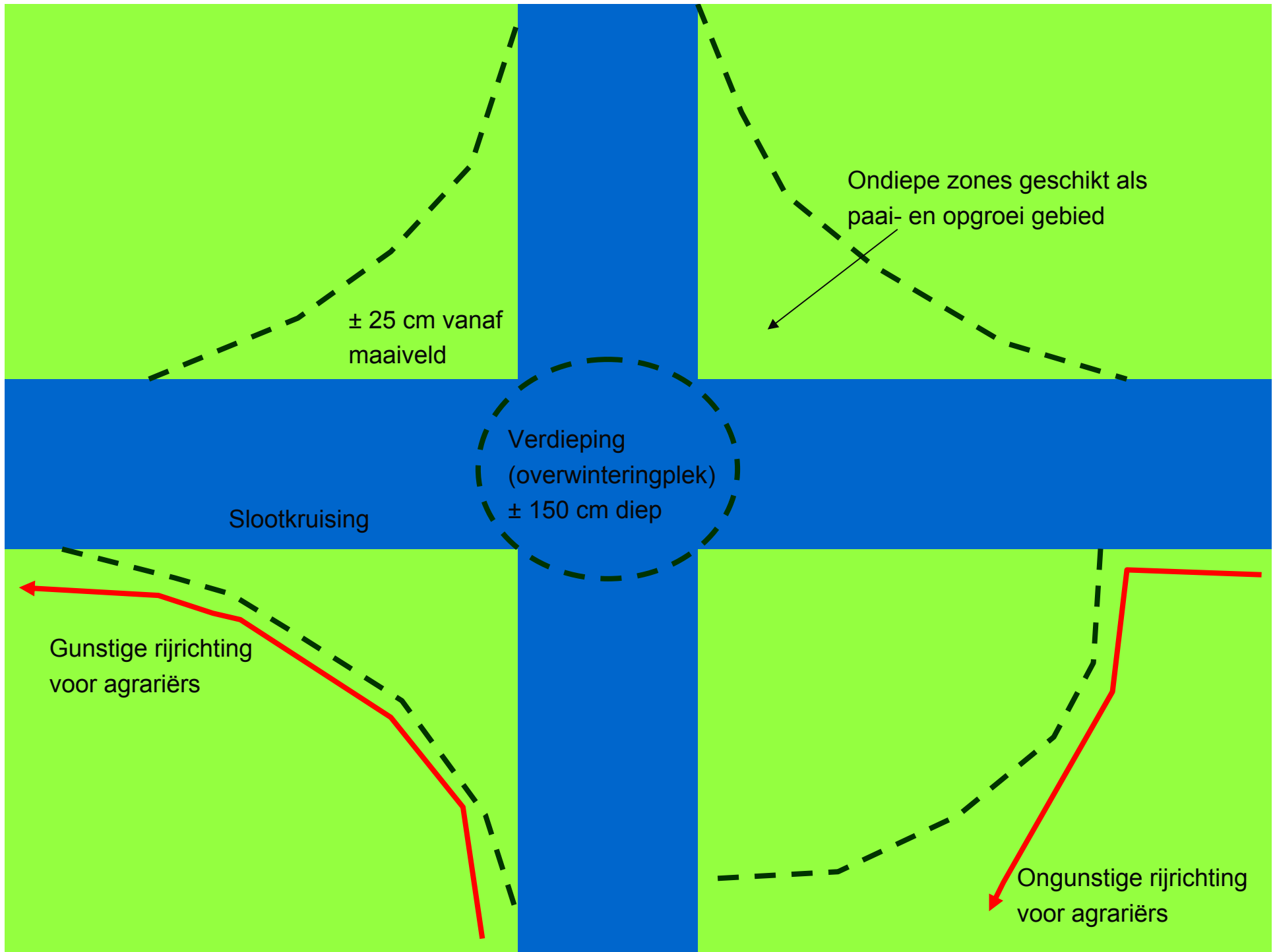

Baggerbeheer

Oplossingen...

- Geïntregeerde aanpak, plan op polder niveau
- Waar moeten paai- opgroei en overwinteringlocaties komen?
- Natuur vriendelijke oevers (NVO)
- Wel/Niet verbinden van poldersystemen (vispassages)
- Natuurvriendelijk beheer

Voorbeelden links Eempolder, rechts Wieden

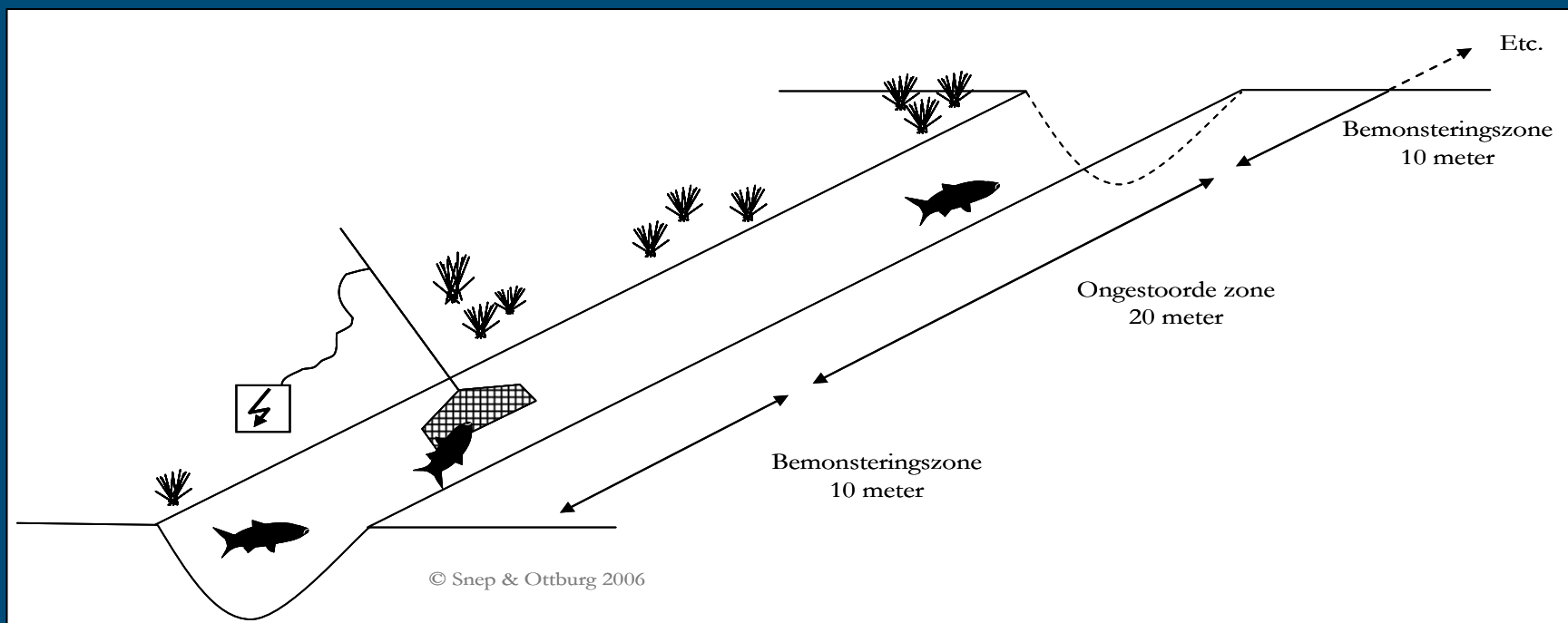
Duikerbuis als knelpunt voor vissen

De invloed van baggeren in 'dichte' en open sloten op vissen en amfibieën

De invloed van baggeren met de baggerspuit op vissen en amfibieën in sloten die direct of via een duiker in verbinding staan met andere watergangen (Alterra-rapport 1349)

Bemonsteringswerkwijze/Locaties

Naam	Aantal Open sloot	Locatiecode	Aantal 'Dichte' sloot	Ø duikerbuis	Locatiecode	Methode
A. Jongbreur	2	A2 & A3	1	30 cm	A1	Deka 3000/Steeknet
G. vd Hoeven	2	B1 & B2	2	30 cm	B3 & B4	Boot - aggregaat
K. Vroege	0	-	1	40 cm	C1	Deka 3000
G. de Koning	2	D1 & D2	2	28 cm	D3 & D4	Deka 3000

14 vissoorten

Nederlandse naam	Afkorting
Baars	B
Bittervoorn	Biv
Blankvoorn	Bv
Brasem	Br
Karper	K
Kleine modderkruiper	Kl. m
Kolblei	Kb
Kroeskarper	Kk
Paling	Pa
Rietvoorn	Rv
Snoek	Sn
Tiendornige stekelbaars	Ts
Vetje	V
Zeelt	Z

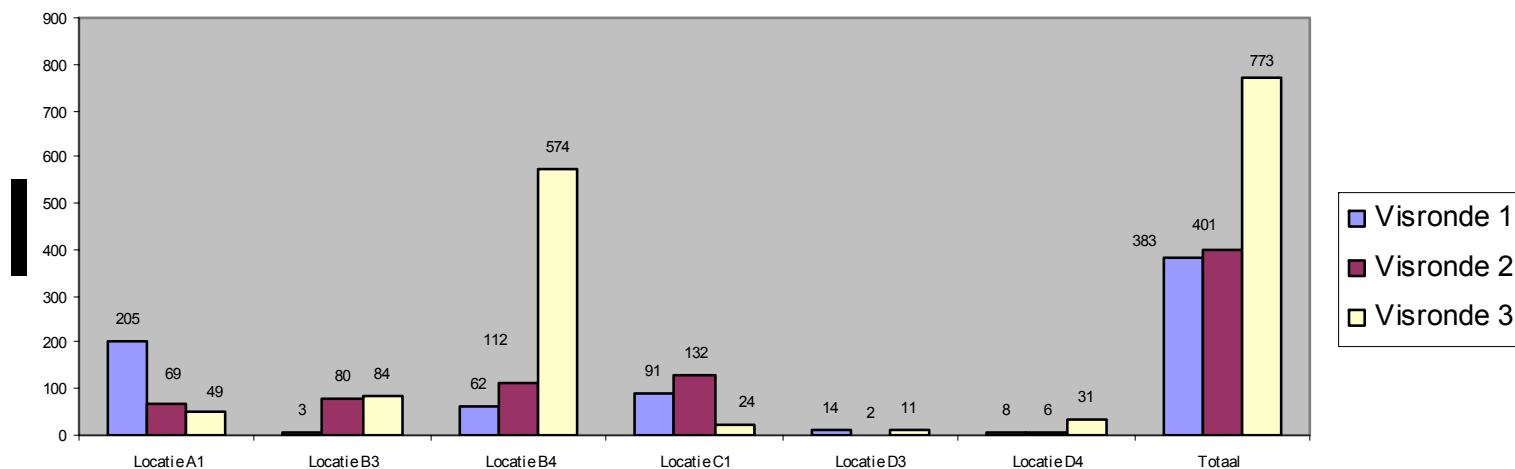

'Dichte' sloten

Soortnaam	Visronde 1	Visronde 2	Visronde 3
Baars	0	0	5
Blankvoorn	0	0	1
Brasem	0	1	1
Karper	0	0	2
Kleine modderkruiper	44	18	75
Kroeskarper	9	1	21
Paling	1	0	0
Rietvoorn	19	48	11
Snoek	8	5	5
Tiendoornige stekelbaars	294	325	646
Zeelt	8	2	3
Vis onbekend	0	1	3
Totaal	383	401	773

Totaalvangst van drie visronden in 'dichte' sloten

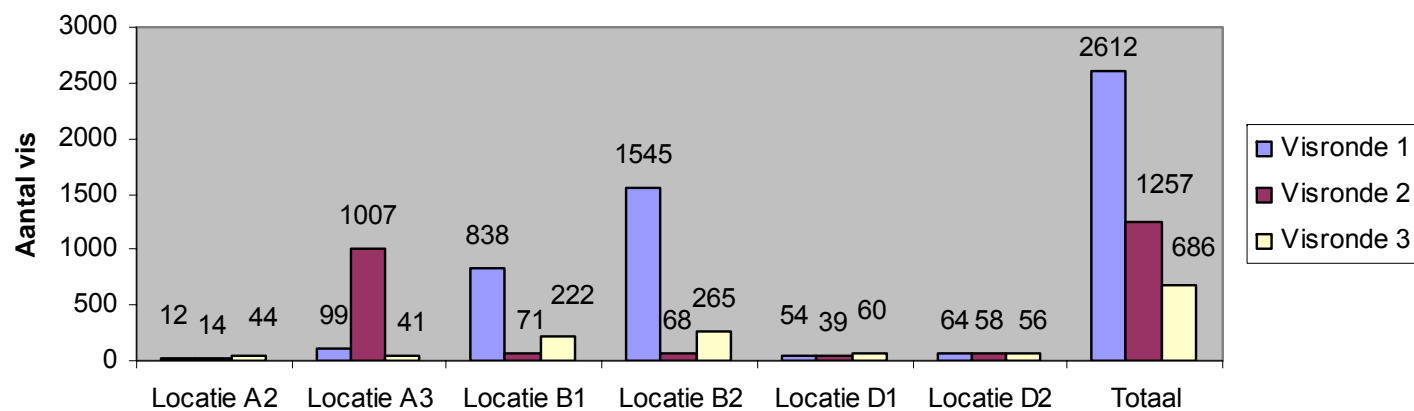

Open sloten

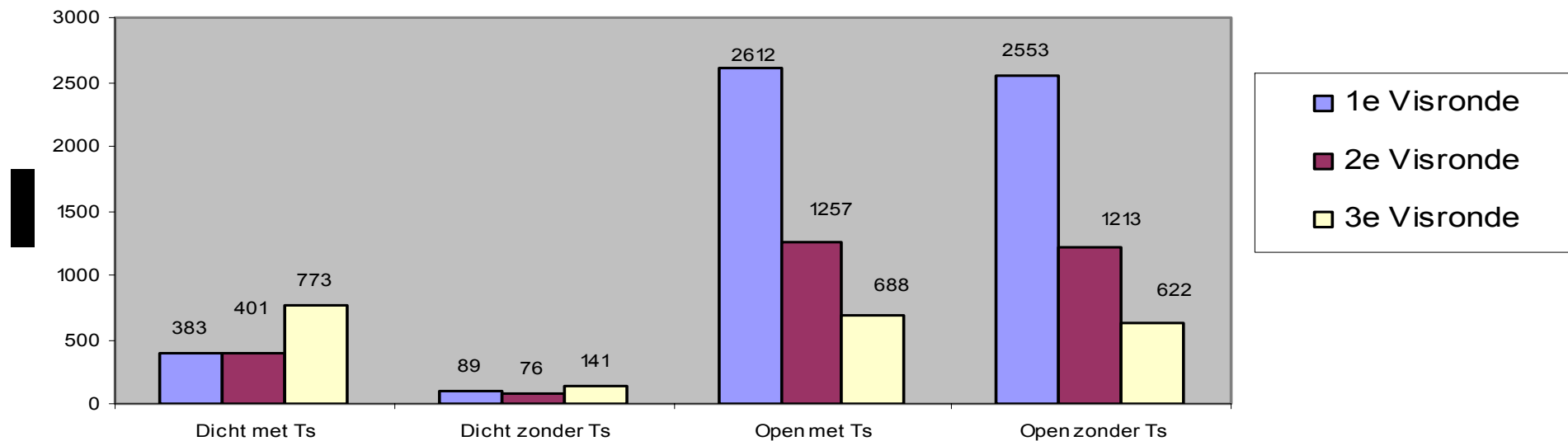

Soortnaam	Visronde 1	Visronde 2	Visronde 3
Baars	22	17	38
Bittervoorn	0	0	38
Blankvoorn	41	2	140
Brasem	6	14	31
Karper	1	0	1
Kleine modderkruiper	35	26	82
Kolblei	2	0	0
Kroeskarper	0	0	3
Paling	1	1	0
Rietvoorn	78	52	239
Snoek	17	9	14
Tiendornige stekelbaars	59	44	65
Vetje	0	0	7
Zeelt	5	1	27
Visbroed	2345	1090	0
Vis onbekend	0	1	1
Totaal	2612	1257	686

Totaalvangst van drie visronden in open sloten

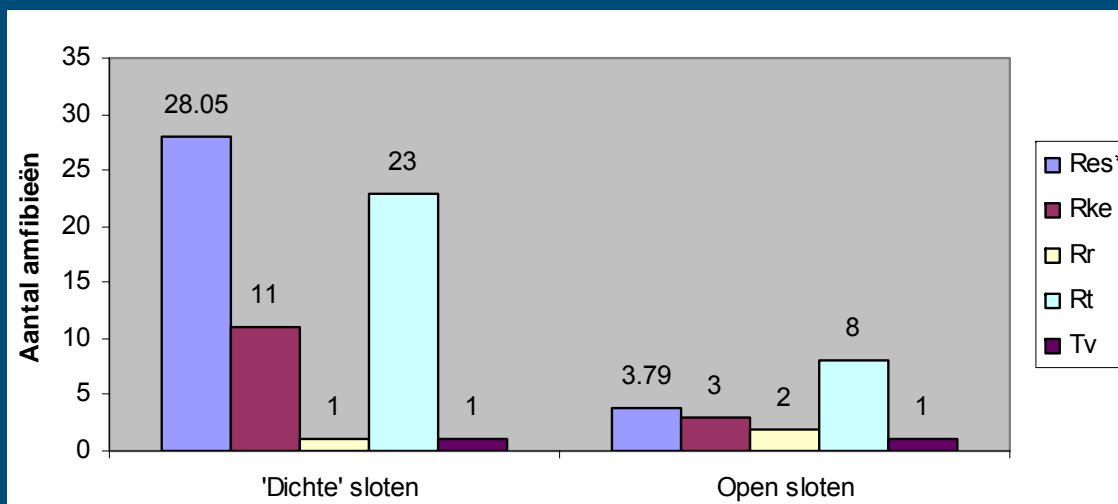
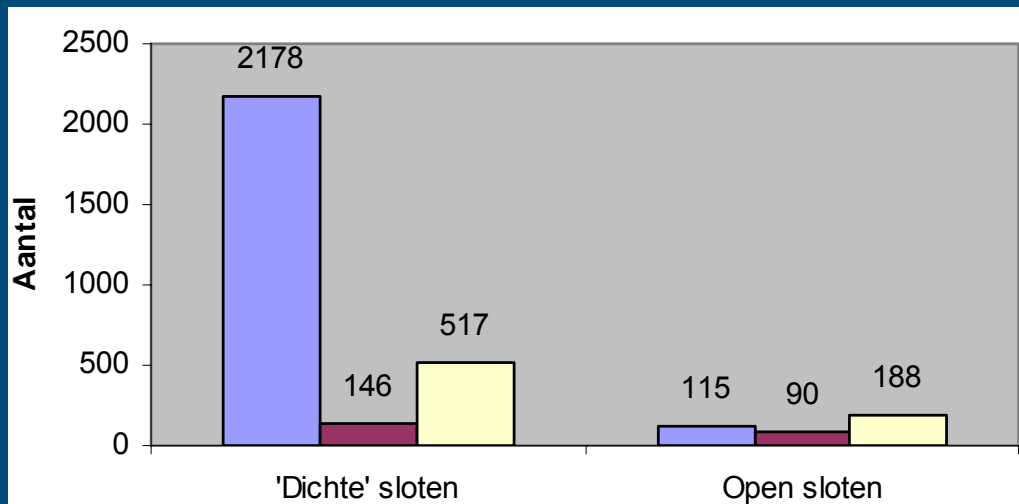

Met of zonder tiendoornige stekelbaars

Amfibieën

Nederlandse naam	Wsch.naam	Afkorting
Groene kikker complex	<i>Rana synkl. esculenta</i>	Res
Bastaardkikker	<i>Rana kl. esculenta</i>	Rke
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>	Rr
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Rt
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	Tv

Aanbevelingen

1. Duikerbuizen met minimale doorsnede van 70 cm;
2. Duikerbuis $\frac{3}{4}$ water $\frac{1}{4}$ luchtlaag;

3. Uiteinden van de duiker gelijk met de oeverlijn van de dam;
4. Direct na de duiker (kunnen) baggeren (probleem puin);
5. Naast verbeteren van verbindingen, ander sloot beheer toepassen;

Conclusie

1. Meer vissoorten en hogere dichtheden in open sloten;
2. Hoge aantallen vis in de 'dichte' sloten wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van tiendoornige stekelbaars;
3. Baggeren in open sloten zorgt voor een sterke (dramatische) achteruitgang in aantal van de voorkomende vissen;
4. Met uitzondering van tiendoornige stekelbaars, herstelt de visstand zich in de open sloten beter en sneller dan in de 'dichte' sloten;
5. Hogere dichtheden van amfibieën in de 'dichte' sloten (dus niet alles open? Licht toe);
6. Amfibieën hebben een voorkeur voor de 'dichte' sloten.
7. Vissen hebben een voorkeur voor open sloten.
8. Duikerbuis -> meer natuur -> geen grondwaardedaling.
9. Mogelijke bijdrage agrarisch natuurbeheer -> SAN.

Anders beheren, hoe?

- Gefaseerd baggeren, in een sloot en/of in hetzelfde poldersysteem;
- Vissen & Zoetwatermossels terugzetten;
- Gericht baggeren m.b.t. vluchten: van dicht naar open of kunstwerk (dam/brug) toe;
- Baggeren van zijsloten van dicht naar open en aan één zijde;
- Sloten met krabbenscheer vegetaties, na september pas baggeren. (deel van de planten terug plaatsen);
- Baggerpomp i.p.v. hydraulische kraan met bak;
- Tijdelijk wegvangen van vis (beleidsrelevante soorten of soorten met geringe dispersie, bijvoorbeeld rivierdonderpad);
- Watervegetatie reservoirs – kolonisatie en schuilplaatsen

Voorbeeld van verkeerde rijrichting

Contactpersoon

Fabrice Ottburg

Onderzoeker, team Ecologische Netwerken. Centrum *Landschap*
Postbus 47
6700 AA Wageningen

Bezoekersadres gebouwnummer 100+101
Droevendaalsesteeg 3
6708 PB Wageningen

T: 0317 – 48 61 15

M: 06 – 51 52 73 64

E: fabrice.ottburg@wur.nl

Dank U, vragen?

